

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja

Druk nr 1923
Warszawa, 16 grudnia 2021 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie upamiętnienia setnej rocznicy utworzenia Związku Polaków w Niemczech.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy pana posła Tadeusza Woźniaka.

(-) Tadeusz Cymański; (-) Mariusz Gosek; (-) Norbert Kaczmarczyk; (-) Sebastian Kaleta; (-) Mariusz Kałużny; (-) Jan Kanthak; (-) Janusz Kowalski; (-) Maria Kurowska; (-) Dariusz Olszewski; (-) Jacek Ozdoba; (-) Piotr Sak; (-) Edward Siarka; (-) Aleksandra Szczudło; (-) Piotr Uruski; (-) Marcin Warchoń; (-) Michał Woś; (-) Tadeusz Woźniak; (-) Michał Wójcik; (-) Zbigniew Ziobro.

Uchwała
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 2022 roku
w sprawie upamiętnienia setnej rocznicy utworzenia Związku Polaków w Niemczech

Po ostatecznym ukształtowaniu granicy polsko - niemieckiej po I wojnie światowej, co nastąpiło w maju 1922 r., mniejszość polska w Niemczech liczyła prawie 2,5% ogółu ludności. Przedstawiciele polskich organizacji działających w tzw. Republice Weimarskiej, w dniu 27 sierpnia 1922 r. powołali do życia Związek Polaków w Niemczech, który zjednoczył inicjatywy polonijne działające w tym kraju. Utworzenie Związku było odpowiedzią na antypolski klimat polityczny panujący w tamtym czasie w Niemczech.

Związek Polaków w Niemczech od samego początku prowadził ożywioną działalność kulturalną, wydawał prasę, zakładał polskie szkoły. Przejawiał aktywność w sferze gospodarczej, zwłaszcza spółdzielczości. Z jego inicjatywy założono Bank Słowiański w Berlinie będący zapleczem finansowym polskich spółdzielni w Niemczech. Powodzeniem zakończyły się starania o uzyskanie dla Polaków statusu mniejszości narodowej. W 1930 r. Związek Polaków w Niemczech liczył już ponad 45 tysięcy członków. Na 10-lecie istnienia, za swój znak przyjął RODŁO, grafikę symbolizującą Wisłę z Krakowem i łączność Polaków z Ojczyzną. Polskiego godła i polskiej flagi nie można było wtedy swobodnie używać. Na nazwę RODŁO złożyły się dwa słowa: **ROdzina** i **goDŁO**.

W marcu 1938 r. w Berlinie z inicjatywy Związku odbył się I Kongres Polaków w Niemczech. Udział w nim wzięło ponad 5000 delegatów. Podczas Kongresu uchwalono m. in. „Pięć prawd Polaka” - podstawę ideową działalności Związku w brzmieniu niezmiennym do dzisiaj:

1. *Jesteśmy Polakami.*
2. *Wiara Ojców naszych jest wiarą naszych dzieci.*
3. *Polak Polakowi bratem.*
4. *Co dzień Polak Narodowi służy.*
5. *Polska Matką naszą – nie wolno mówić o Matce źle.*

Związek Polaków w Niemczech miał swoich reprezentantów w sejmikach krajowych i radach miejskich. Niestety, wraz z eskalacją nazizmu Polacy zaczęli być poddawani coraz dotkliwszym represjom. Aż 61 000 polskich nazwisk Niemcy wpisali m.in. na listę tzw. wrogów Rzeszy. Prześladowania Polaków nasiliły się z chwilą napaści Niemiec na Polskę. W lutym 1940 r. Związek Polaków w Niemczech został zdelegalizowany, a cały majątek Związku skonfiskowano. Znaczną część polskich działaczy Niemcy rozstrzelali, a ponad 1200 członków Związku wywieźli do obozów koncentracyjnych. Wobec całej ludności polskiej, a szczególnie wobec inteligencji, Niemcy przeprowadzili akcje eksterminacyjne. Straty w ludziach i w majątku Związku Polaków w Niemczech w latach 1939 – 1945 były przeogromne.

Po II wojnie światowej działalność związkowa Polaków w Niemczech została wznowiona już w 1945 roku, a sam Związek formalnie odtworzony w styczniu 1946 r. został zarejestrowany w Republice Federalnej Niemiec w 1950 r. Jego siedziba do 1956 roku znajdowała się we Frankfurcie nad Menem. Następnie przeniesiono ją do Bochum, gdzie znajduje się do chwili obecnej.

Współczesne cele Związku to reprezentacja Polaków wobec rządu niemieckiego i obrona praw polskiej mniejszości. W 2013 roku w Getyndze Związek Polaków w Niemczech sformułował postulaty wobec władz niemieckich, tj. uregulowanie instytucjonalnego finansowania organizacji polskich w Niemczech, uzyskanie odszkodowania za skonfiskowany w 1940 roku majątek Związku, finansowanie nauki języka polskiego i przywrócenie Polakom statusu mniejszości narodowej. Niestety, władze Republiki Federalnej Niemiec do tej pory nie zrealizowały żadnego z tych postulatów.

Działacze Związku Polaków w Niemczech nie ustają w działaniach, aby postanowienia Traktatu z dnia 17 czerwca 1991 r. o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, zawartego między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Federalną Niemiec, zostały całkowicie i właściwie wypełnione, aby sytuacja Polaków zamieszkujących w Republice Federalnej Niemiec była adekwatna do sytuacji mniejszości niemieckiej w Polsce.

W setną rocznicę utworzenia Związku Polaków w Niemczech, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej składa hołd założycielom Związku i wyraża najwyższe uznanie dla wszystkich działaczy tej największej i najaktywniejszej organizacji polonijnej działającej w granicach Niemiec od 1922 r.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wyraża wdzięczność kolejnym pokoleniom Polaków, którzy od 100 lat kontynuują misję ojców założycieli Związku Polaków w Niemczech i podkreśla, że Związek Polaków w Niemczech odegrał ogromną rolę w zachowaniu tożsamości narodowej, kulturowej i religijnej Polaków przez co ma nieocenione zasługi w funkcjonowaniu Polonii za naszą zachodnią granicą.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stwierdza, że Związek Polaków w Niemczech, w okresie 100 lat swej działalności, dobrze zasłużył się Polsce, Polakom i polskiej racji stanu.

UZASADNIENIE

W dniu 27 sierpnia 2022 r. będziemy obchodzić jubileusz 100-lecia utworzenia Związku Polaków w Niemczech.

Wyrazy wdzięczności i uznania za sto lat działalności, a wręcz walki o najwyższe wartości uważamy za moralny obowiązek wobec tych, którzy tworzyli Związek Polaków w Niemczech, którzy w nim działali, którzy oddawali nie tylko swój czas, umiejętności i pieniądze, ale przede wszystkim wobec tych, którzy za swą polskość tak licznie zapłacili życiem i cierpieniem.

W opinii wnioskodawców Polacy w Niemczech nie mogą czuć się osamotnieni w walce o swoje prawa. Władze Rzeczypospolitej Polskiej zarówno ustawodawcze, jak i wykonawcze powinny w różnorodny sposób wspierać wysiłki Związku Polaków w Niemczech w celu budowania wzajemnego szacunku i dobrosąsiedzkich relacji między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Federalną Niemiec.

W opinii wnioskodawców uchwała powinna zostać przyjęta przez Sejm przed, a najpóźniej w dniu 27 sierpnia 2022 r..

Przyjęcie uchwały nie pociągnie za sobą skutków finansowych dla budżetu państwa, a problematyka zawarta w uchwale nie jest regulowana przepisami Unii Europejskiej.